

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne: **J. D.**, bytom P., v dovolacom konaní právne zastúpená JUDr. V. S., advokátkou, so sídlom v P. proti žalovaným: **1/ Ing. I.V.**, bytom P., **2/ Ing. F. M.**, bytom P., **3/ P.**, so sídlom v P., IČO: X, v dovolacom konaní právne zastúpený JUDr. J. B., advokátom, so sídlom v P., **4/ S.**, so sídlom v H., IČO: X, v dovolacom konaní právne zastúpený JUDr. Z. P., advokátkou, so sídlom v P., **o zdržanie sa zásahov do vlastníckeho práva a o žalobe žalovaných v 1/ a 2/ rade o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/152/2005, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2009 sp.zn. 13Co 33/2008 takto

r o z h o d o l :

Rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou žalobu proti žalovaným 3/ a 4/ zamietol a rozhodol o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovaným 3/ a 4/ **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov rozsudkom č.k. 29C 152/2005-205 zo dňa 11.04.2008 zakázal žalovaným v 1. až 4. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne č. X, o výmere 1.192 m² – zastavané plochy a nádvoria zapísané na LV č. X, katastrálne územie G. osobnými vozidlami a terénnymi nákladnými autami, žalobu žalovaných v 1/. a 2/. rade o určenie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktoré pozostáva z práva prechodu peši i motorovým vozidlom cez pozemok žalobkyne parcely č. X – zastavené plochy a nádvoria v katastrálnom území G. zapísané na LV č. X v bodoch 5, 6, 7, 8 na geometrickom pláne Š. V. č. 20/2005 zo

dňa 4.4.2005 zamietol a o trovách konania rozhodol tak, že žalovaní v 1/. a 2/. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni trovy konania vo výške 10.321,- Sk na účet právnej zástupkyne žalobkyne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalovaní v 1/. až v 4/ rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni trovy konania vo výške 11.506,50 Sk na účet právnej zástupkyne žalobkyne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že žalovaní v 1/. a 2/. rade nemohli nadobudnúť právo zodpovedajúce vecnému bremenu v práve prechodu cez parcelu žalobkyne vydržaním odvádzajúc svoje právo od právneho predchodcu JRD M. (neskôr PD Š. M.). JRD M. bolo oprávnené vykonávať právo družstevného hospodárenia na združených pozemkoch v rozsahu ako vlastník s tým, že vlastníctvo zostalo zachované. Tieto pozemky však družstvo nebolo oprávnené zaťažiť, ani scudziť napriek tomu, že bolo oprávnené meniť podstatu združených pozemkov. V prípade zániku členstva družstevníka vznikla povinnosť družstva sa s ním vypořadať tak, že družstvu vznikla povinnosť vrátiť družstevníkovi združený pozemok. Z predložených listinných dôkazov však nesporne vyplýva, že doposiaľ uvedená účelová komunikácia nebola majetkovoprávne vypořadaná z dôvodu nezistenia právneho nástupcu tohto cestného telesa, ktoré malo byť vybudované bývalým JRD v M. a súčasní vlastníci stavieb stojacich na hospodárskom dvore bývalého JRD čiastočne uvedenú komunikáciu vlastnícky získali odkúpením pozemkov nachádzajúcich sa pod uvedenou komunikáciou od ich vlastníkov, čo bolo preukázané aj v konaní sp. zn. 29C 108/2005 späťvzatím žaloby žalovaných v 1/. a 2/. rade, Preto súd žalobu žalovaných v 1/ a 2/ rade zamietol a návrhu žalobkyne vyhovel. Zároveň vyhovel aj návrhu žalobkyne proti žalovaným v 3/. a 4/. rade, ktorých obchodní partneri prechádzajú cez parcelu žalobkyne svojimi motorovými vozidlami, resp. túto využívajú ako parkovaciu plochu.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaných v 1/.,2/. a 4/ rade rozsudkom zo dňa 14.05.2009 sp. zn. 13Co/33/2008 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v tej časti, ktorou bolo zakázané žalovanej v 1/. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne č. X o výmere X m² - zastavané plochy a nádvorcia, zapísanú na LV č. X k.ú. G., peši, osobnými vozidlami a terénnymi nákladnými autami, s tým, že zmenil rozsudok v prevyšujúcej časti tak, že návrh žalobkyne proti žalovaným v 3/. a 4/. rade zamietol. Zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v tej časti, ktorou bolo zakázané žalovanému v 2. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne č. X o výmere X m² - zastavané plochy a nádvorcia, zapísanú na LV č. X, k.ú. G., peši, osobnými vozidlami a terénnymi nákladnými autami a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v tej časti, ktorou bola žaloba žalovanej v 1/.

rade zamietnutá, vo vzťahu k žalovanému v 2/. rade o určenie práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu, ktoré pozostáva z práva prechodu peši i motorovým vozidlom cez pozemok žalobkyne na parcele č. X – zastavané plochy a nádvoría v k.ú. G., zapísanej na LV č. X v bodoch 5, 6, 7, 8, na geometrickom pláne Š. V. č. 20/2005 zo dňa 4.4.2005, zrušil rozsudok a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa o trovách konania vo vzťahu žalobkyne a žalovanej v 1/. rade tak, že žalovaná v 1/. rade je povinná nahradiť žalobkyni trovy celého konania na účet jej právnej zástupkyne vo výške 577,38 Eur do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa o trovách konania vo vzťahu žalobkyne a žalovaných v 3/. a 4/. rade tak, že žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému v 3/. rade trovy celého konania na účet jeho právneho zástupcu vo výške 315,27 Eur a žalovanému v 4/. rade trovy celého konania na účet jeho právnej zástupkyne vo výške 292,76 Eur, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. A napokon zrušil rozsudok súdu prvého stupňa o trovách konania vo vzťahu žalobkyne a žalovaného v 2/. rade a v rozsahu tohto zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie.

V dôvodoch rozhodnutia odvolací súd uviedol že odvolanie je dôvodné vo vzťahu žalovaného v 2/. rade proti žalobkyni. Pokiaľ okresný súd zakázal žalovanej v 1/. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne č. X, zapísanú na LV č. X, k.ú. G., v tejto časti súd správne zistil skutkový stav a správne ho aj právne vyhodnotil Preto v tejto súvislosti odvolací súd plne odkázal na zdôvodnenie rozsudku (§ 219 ods. 2 O.s.p.). Za dôvodné považoval aj odvolania žalovaných v 3/. a 4/. rade. Odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v tej časti, ktorou bolo zakázané žalovanému v 2/. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne a súčasne zrušil aj rozsudok vo vzťahu k žalovanému v 2/. rade o určenie práva zodpovedajúcemu vecnému bremenu, ktoré pozostáva z práva prechodu cez pozemok žalobkyne, a v rozsahu tohto zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. I písm. h/ O.s.p.). Pokiaľ súd prvého stupňa zakázal aj žalovaným v 3/. a 4/. rade prechádzať cez parcelu žalobkyne k ich nehnuteľnostiam, odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno. Uviedol, že žalovaní v 3/. a 4/. rade počas celého konania, teda aj odvolacieho, trvali na tom, že parcelu žalobkyne č. X, k.ú. G., na prechod k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve nepoužívali, nepoužívajú a ani v budúcnosti nemienia používať, k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve majú prístup z iných parciel, pričom opak žalobkyňa v konaní nepreukázala. Preto odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v časti návrhu žalobkyne proti týmto žalovaným tak, že návrh žalobkyne proti žalovaným v 3/. a 4/. rade zamietol (§ 220 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala včas žalobkyňa dovolanie a žiadala ho v časti , ktorou bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa a jej žaloba voči žalovaným v 3/ a 4/. rade zamietnutá a rozhodnuté o náhrade trov konania vo vzťahu k žalovaným v 3/ a 4/. rade zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. V dovolaní uviedla, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu , že parc.č. X, ako prístupovú komunikáciu využívajú len žalovaní 1/ a 2/ je zavádzajúce, nemajúce oporu vo vykonanom dokazovaní. Namietala, že krajský súd nesprávne vyhodnotil žalobný návrh, rovnako tak dôkazy vykonané pred okresným súdom vyhodnotil opačne alebo sa nimi nezaoberal ba dokonca ich opomenul.

Žalovaný v 3/. rade k dovolaniu žalobkyne vyjadril že, odvolací súd správne posúdil vec z hľadiska právneho aj skutkového a navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalobkyne zamietol a priznal mu trovy dovolacieho konania.

K dovolaniu sa vyjadril aj žalovaný 4/. rade s tým, že považuje napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za vecne správny a navrhol, aby dovolací súd dovolanie vo vzťahu k žalovanému v 4/. rade zamietol a priznal mu trovy súdneho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podala účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti , tj. Vo vzťahu k žalovaným v3/ a 4/ rade a dospel k záveru, že ho v tejto časti treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Žiadna z týchto väd nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých, alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia pred súdom prvého stupňa (§ 211 ods. 3 O. s. p.).

Z ustanovenia § 125 O. s. p. vyplýva, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky , ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov obce, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov konania. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

V zmysle ustanovenia § 220 O. s. p. odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky ani na potvrdenie (§ 219 O. s. p.), ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O. s. p.).

Ak odvolací súd má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O. s. p.).

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa , ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a na ním

založených následných právnych záverov, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom nevyhnutným. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacim podklad pre rozhodnutie v danej veci.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové zistenia a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa bez toho, aby vo veci vykonal potrebné dokazovanie (zopakovanie alebo doplnenie). Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 14. 05. 2009 (čl. 326), na ktorom došlo aj k vyhláseniu rozsudku nevyplýva, že by bolo doplnené dokazovanie novými dôkazmi a ani vyjadrenia účastníkov resp. ich právnych zástupcov do zápisnice nemožno považovať za doplnenie (zopakovanie) dokazovania ich výsluchom (§ 131 O. s. p.).

Ak sa chcel odvolací súd odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 3 O. s. p. sám v potrebnom rozsahu opakovať (a zaznamenať to v zápisnici o pojednávaní) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. . Len takýto postup je v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného procesu. Je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam vedúcim k záveru, ktorým zmenil rozhodnutie okresného súdu, dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

Odvolací súd podľa týchto ustanovení a zásad v danej veci nepostupoval . Vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí vychádzal z dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa, na základe ktorých ale dospel k iným skutkovým zisteniam, z ktorých vyvodil iný právny záver bez toho, aby doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa (opak zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom nevyplýva) .

V porovnaní s prvostupňovým súdom odvolací súd, na základe dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby voči žalovaným v 3/. a 4./ rade, vychádzajúc zo skutkového zistenia okresného súdu, ale zároveň v tejto súvislosti vyznieva zmätočne odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v tom, že pokiaľ súd prvého stupňa zakázal aj žalovaným v 3/. a 4./ rade prechádzať cez parcelu žalobkyne k ich nehnuteľnostiam, v tomto smere žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, pritom odvolací

súd sám nevykonával žiadne úkony k zisteniu uvedeného tvrdenia a dospel k opačnému záveru len na základe vykonaných dôkazov okresným súdom .

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd si pre odlišný skutkový záver vedúci k zamietnutiu žaloby nezopakoval, prípadne nedoplnil dokazovanie o ohliadku a okolnosti preukazujúce, resp. nepreukazujúce používanie predmetného pozemku klientmi žalovaných 3/ a 4/ a ich motorovými vozidlami priamo na mieste.

Odvolací súd si tak nezadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. , a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou , majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) . K takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnuť , aj keď nebola uplatnená ako dôvod prípustnosti dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) .

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej ako aj v nadväzujúcom výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2, 3 O. s. p.) .

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.) .

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2011

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta